

Ημερίδα:

**«Δήμος και Ενέργεια:
Μία Εναλλακτική Προσέγγιση στην Οικονομική
Κρίση»**

**ΘΕΜΑ: «Εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών
ενέργειας στη τοπική ανάπτυξη»**

Εισηγητής: Γιώργος Κοτρωνιάς

**Πρόεδρος Επιτροπής Αειφόρου Ανάπτυξης &
Περιβάλλοντος της ΚΕΔΕ, Δήμαρχος Λαμιέων**

Αθήνα, Δευτέρα 1 Απριλίου 2013

(Ξενοδοχείο Crowne Plaza, Μιχαλακοπούλου 50)

Αγαπητοί συνάδελφοι, αγαπητοί συνεργάτες,
κυρίες και κύριοι,

Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το στρατηγικό στόχο του 20 – 20 – 20 αποτελεί το θεμελιακό πλαίσιο μιας ευρωπαϊκής πολιτικής για την ενέργεια και τη κλιματική αλλαγή που στοχεύει και απαιτεί μέχρι το 2020:

- Εξοικονόμηση ενέργειας κατά 20 %
- Αύξηση της συμμετοχής των ΑΠΕ κατά 20 % στη τελική ζήτηση ενέργειας
- Μείωση των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου κατά 20 %

Η στρατηγική αυτή έχει λάβει πλέον τη μορφή οδηγιών και αποφάσεων στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία καλεί και δεσμεύει τα κράτη μέλη και συνεπώς και τη χώρα μας να την εφαρμόσουν επιταχύνοντας τους αντίστοιχους στόχους. Σε σύντομο χρόνο από τη θέσπιση της η στρατηγική αυτή έχει μπει στη λειτουργία των φορέων της Αυτοδιοίκησης.

Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί όπως καταλαβαίνει κανείς απαιτούνται σημαντικές ρυθμίσεις και αλλαγές στη πολιτική της ενέργειας αλλά και στη καθημερινή μας συμπεριφορά.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μέσα από ένα σύνθετο ρόλο αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων αποτελεί σήμερα ένα σημαντικό καταναλωτή και σε μερικές περιπτώσεις και παραγωγό ενέργειας.

Έχουμε κι εμείς ως αυτοδιοίκηση τη δική μας ευθύνη στο να δημιουργήσουμε ένα νέο πρότυπο ενεργειακής συμπεριφοράς των πολιτών. Γιατί όπως είναι κοινά παραδεκτό το σημερινό ενεργειακό μοντέλο βασίζεται στην ανεξέλεγκτη και ίσως σπάταλη κατανάλωση ενέργειας που οδηγεί στην ταχεία εξάντληση των ενεργειακών πόρων στη υποβάθμιση του περιβάλλοντος και στην ακύρωση κάθε έννοιας αειφορίας.

Απαιτείται ένα μοντέλο ενεργειακής διαχείρισης με ενεργό ρόλο των πολιτών, με καθοριστικό το ρόλο της εγγύτερης προς το πολίτη δομής εξουσίας, της Αυτοδιοίκησης. Απαιτείται να διδαχθούμε από τα τρανά παραδείγματα χωρών όπως η Αυστρία, η Δανία, η Γερμανία, η Σουηδία, η Τσεχία, η Σλοβενία κ.α. όπου στη παραγωγή και τη διάθεση της ενέργειας παίζουν σημαντικό ρόλο πέραν του κράτους και των ιδιωτών και οι Δήμοι μέσω των Επιχειρήσεών τους και όπου η Αυτοδιοίκηση είναι ο κύριος διαμορφωτής της ενεργειακής συμπεριφοράς.

Παράλληλα οι ΟΤΑ είναι και ένας σημαντικός καταναλωτής ενέργειας και πρέπει ως οργανισμοί, ως μονάδες να αναλάβουν συγκεκριμένες δράσεις στη κατεύθυνση της εξοικονόμησης ενέργειας στη συνολική ενεργειακή τους κατανάλωση. Αποτελεί ένα στοίχημα για τους ΟΤΑ της χώρας μας να εφαρμόσουμε πολιτικές και δράσεις με στόχο την ενεργειακή αποδοτικότητα που πέραν της συμβολής μας στην εθνική στρατηγική και τις εθνικές δεσμεύσεις θα οδηγήσει και στην εξοικονόμηση σημαντικών οικονομικών πόρων που μπορούν **από καταναλωτικές δαπάνες να μετατραπούν σε επενδυτικούς πόρους** που τόσο έχει ανάγκη η Αυτοδιοίκηση σήμερα, σε περιβάλλον ύφεσης και επενδυτικής απραξίας.

Γι' αυτό επαναλαμβάνουμε σήμερα με πιο έντονο τρόπο την ανάγκη για το σχεδιασμό και τη χρηματοδότηση ενός προγράμματος εφαρμογών μεθόδων και συστημάτων Εξοικονόμησης Ενέργειας **σε όλες τις υποδομές και λειτουργίες των Δήμων.**

Ένα τέτοιο πρόγραμμα απαιτεί μεν σημαντικούς πόρους πιστεύουμε όμως ότι μπορούν αυτοί να εξευρεθούν από μια μόχλευση πόρων του ΕΣΠΑ, εθνικών και ιδιωτικών πόρων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων κτλ θα μπορούσε να διερευνηθεί και η δυνατότητα χρηματοδότησής του μέσω δανεισμού με εκχώρηση μέρους των τελών που εισπράττουν οι ΟΤΑ μέσω της ΔΕΗ. Επίσης θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην υλοποίηση του προγράμματος και οι ESCOS μέσω των Συμβάσεων Ενεργειακής Απόδοσης που έχουν θεσμοθετηθεί και στη χώρα μας. Ένα τέτοιο πρόγραμμα παρά τις δυσκολίες εξεύρεσης πόρων και εφαρμογής θα αποτελούσε μια πρωτοβουλία της Αυτοδιοίκησης με πολλαπλά περιβαλλοντικά, ενεργειακά και οικονομικά οφέλη αφού:

1. Θα εκσυγχρονιζόταν το σύνολο των υποδομών και λειτουργιών των Δήμων στη βάση της ενεργειακής αποδοτικότητας
2. Θα κινητοποιούσε ένα μεγάλο αριθμό επιστημονικού, μελετητικού, τεχνικού, εργατικού δυναμικού στο σύνολο της χώρας προσφέροντας απασχόληση ή διατήρηση θέσεων εργασίας αλλά και χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας στην εγκατάσταση και προσαρμογή , την εφαρμογή των νέων τεχνικών εξοικονόμησης ενέργειας καθώς και στη συντήρησή τους με υψηλή μάλιστα εγχώρια προστιθέμενη αξία
3. Θα συνέβαλλε στην ισόρροπη και περιφερειακή ανάπτυξη αφού η συμβολή στην απασχόληση και στη κατανάλωση θα διαρθρωνόταν και στο τοπικό επίπεδο παράγοντας ευεργετικά αποτελέσματα για τις τοπικές οικονομίες και τις τοπικές κοινωνίες σε μια εποχή

κρίσης στη αγορά και ιδιαίτερα στα επαγγέλματα που σχετίζονται με την οικοδομική δραστηριότητα

4. Θα επιτυγχανόταν εξοικονόμηση ενέργειας και συνεπώς αντίστοιχων οικονομικών πόρων σε μια κλίμακα από 20 έως και 50% ακόμα.
 5. Θα απελευθέρωνε αντίστοιχους πόρους που θα μπορούσαν να μετατραπούν από ενεργειακή δαπάνη σε επενδυτικό πρόγραμμα των Δήμων της χώρας
 6. Θα βοηθούσε στην ανακαίνιση κτιρίων και εγκαταστάσεων καθυστερώντας τη «γήρανσή» και απαξίωσή τους και θα βελτίωνε τη λειτουργικότητά τους
- Μέσα από ένα τέτοιο φιλόδοξο πρόγραμμα αλλά και από την υιοθέτηση περιβαλλοντικής συνείδησης και ορθής ενεργειακής συμπεριφοράς στους ΟΤΑ της χώρας θα μπορούσαμε να παρέμβουμε αποτελεσματικά:
- Στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων που εξυπηρετούν τις λειτουργίες των ΟΤΑ και στα σχολεία, μέσω παρεμβάσεων στη μόνωση, τη θέρμανση, τη ψύξη, τον ηλεκτροφωτισμό των κτιρίων αυτών αλλά και την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών στη διαχείριση των ενεργειακών τους απαιτήσεων
 - Στην εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης στο σύστημα του δημοτικού φωτισμού μέσω της καλής συντήρησης, της αντικατάστασης των ενεργοβόρων λαμπτήρων με χαμηλής κατανάλωσης, την «έξυπνη» διαχείριση του οδοφωτισμού, τη χρήση φωτοκυττάρων, την αξιοποίηση φωτοβολταϊκών συλλεκτών σε κάποιες περιπτώσεις που θα εξασφαλίζουν την ενεργειακή αυτονομία στο σύστημα οδοφωτισμού
 - Με την αντικατάσταση ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών ενεργοβόρων συσκευών με συσκευές νέας τεχνολογίας και χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης σ' όλες τις λειτουργίες των ΟΤΑ
 - Με την εισαγωγή του ολοκληρωμένου ενεργειακού σχεδιασμού ώστε να εφαρμόζονται νέα συστήματα και τεχνολογίες που μειώνουν τη κατανάλωση ενέργειας στις κατ' εξοχήν ενεργοβόρες λειτουργίες των αντλιοστασίων των ΔΕΥΑ και των μονάδων βιολογικού καθαρισμού ή και των μονάδων αφαλατώσεων όπου υπάρχουν
- Όμως πέραν αυτών οι Δήμοι της χώρας δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι έχουν παράλληλα ένα σημαντικό ρόλο στο σχεδιασμό και το καθορισμό των όρων ανάπτυξης της περιοχής τους. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός, η χωροθέτηση δραστηριοτήτων, οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο αποτελούν αρμοδιότητα, συναρμοδιότητα ή ευθύνη διαβούλευσης για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης με άμεση και

έμμεση επίπτωση και στη κατανάλωση ενέργειας. Εφαρμόζοντας τις μεικτές χρήσεις στο πολεοδομικό σχεδιασμό, συνδυάζοντας τους οικιστικούς χώρους με τους χώρους εργασίας και παροχής υπηρεσιών μειώνουμε τις μετακινήσεις και τη κατανάλωση ενέργειας. Η δημιουργία δικτύου ποδηλατοδρόμων και ασφαλούς στάθμευσης των ποδηλάτων, η εφαρμογή ευέλικτης και αξιόπιστης Δημοτικής Συγκοινωνίας, η δημιουργία πάρκινγκ στη περιμετρική ζώνη των πόλεων με παράλληλη χρήση των μαζικών μέσων μεταφοράς, η πεζοδρόμηση εμπορικών και ιστορικών περιοχών πέραν των άλλων αισθητικών και κυκλοφοριακών λόγων αποτελούν μέτρα που συμβάλλουν σημαντικά στην εξοικονόμηση ενέργειας αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις πόλεις και τις κωμοπόλεις της χώρας.

Πέραν όμως των δημόσιων και δημοτικών υποδομών οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν μαζί με το κράτος ένα ρυθμιστικό ρόλο σ' ότι αφορά και τις ενεργειακές απαιτήσεις των ιδιωτικών κτιρίων. Πολεοδομικές και τοπικές ρυθμίσεις μπορούν να ενθαρρύνουν τη βιοκλιματική αρχιτεκτονική, τη χρήση ηλιακών θερμοσιφώνων, τη χρήση νέων μορφών ενέργειας στη κατοικία και τα επαγγελματικά κτίρια, την ενεργειακή τους αυτονομία μέσω φωτοβολταϊκών συστημάτων και τη θέσπιση ειδικών όρων δόμησης (π.χ. **κεραμοσκεπές**) κτλ.

Οι ΟΤΑ μέσα από την ανάπτυξη του αστικού πρασίνου, πάρκα, νησίδες, φύτευση στα πεζοδρόμια και τη χρήση ψυχρών υλικών μπορούν παρεμβαίνοντας στην υποδομή της πόλης να συμβάλλουν ώστε τα ιδιωτικά κτίρια που υπάρχουν στη περιοχή αυτή παρέμβασης να μειώσουν έστω και κατ' ελάχιστο τις ενεργειακές τους ανάγκες αφού δημιουργούνται καλύτερες συνθήκες του περιβάλλοντος χώρου.

Μπορεί η Αυτοδιοίκηση να μην έχει αρμοδιότητα αδειοδοτήσεων αλλά δεν παύει να είναι βασικός παράγοντας διαβούλευσης στο προγραμματισμό και τη χωροθέτηση ενεργειακών επενδύσεων, προγραμματίζει τη τοπική ανάπτυξη, θέτει περιορισμούς και όρους, εκφράζει τις απόψεις της τοπικής κοινωνίας, διαμορφώνει τη κοινή γνώμη, εμπυχώνει τους πολίτες, γίνεται δέκτης απόψεων φορέων και πολιτών -αντικρουόμενων πολλές φορές -και καλείται να παίξει τον εξισορροπητικό ή συνθετικό της ρόλο.

Γιατί θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα θεσμικά και με ουσιαστικά κίνητρα στους ΟΤΑ να ενσωματώσουν στις δραστηριότητες τους και την τοπική παραγωγή ενέργειας συμβάλλοντας στην αξιοποίηση φυσικών πόρων, στη προώθηση των ΑΠΕ, στη τοπική απασχόληση και ανάπτυξη. Σαφώς δε λέμε ότι οι ΟΤΑ πρέπει να γίνουν επιχειρήσεις

παραγωγής ενέργειας λέμε όμως ότι μπορούν και πρέπει να δραστηριοποιηθούν στο τομέα αυτό εκεί που οι συνθήκες επιβάλλουν, εκεί που υπάρχουν αξιοποιήσιμοι φυσικοί πόροι (π.χ. γεωθερμία), εκεί που υπάρχει τεχνογνωσία, εκεί που μπορεί ένα τέτοιο εγχείρημα να είναι βιώσιμο και να αποφέρει οφέλη για τους ΟΤΑ και τη τοπική κοινωνία. Στη κατεύθυνση αυτή μπορούν να προσελκύσουν κρατικούς και ιδιωτικούς πόρους συμμετέχοντας ενεργά και ισότιμα σε **μικρές τοπικές ενεργειακές επενδύσεις** . Αλλά και όπου οι ΟΤΑ δεν μπορούν να πάρουν τέτοιες πρωτοβουλίες αυτοτελώς ή συμπράττοντας με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς δεν μπορεί σε καμία περίπτωση και στα πλαίσια ενός υγιούς δημοκρατικού προγραμματισμού να μην έχει η τοπική Αυτοδιοίκηση λόγο και ρόλο για τις σχεδιαζόμενες ενεργειακές επενδύσεις στη περιοχή της . Δεν μπορεί κανείς ν' αγνοεί τις ανάγκες και την έκφραση των τοπικών κοινωνιών.

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το θέμα Δήμος και Ενέργεια είναι πολυδιάστατο, σύνθετο αλλά και εξαιρετικά κρίσιμο. Για να το διαχειριστούμε ή αν θέλετε καλύτερα να το συνδιαχειριστούμε χρειάζεται μια ξεκάθαρη πολιτική με σεβασμό στο θεσμικό ρόλο της Αυτοδιοίκησης, με σεβασμό στον ίδιο τον πολίτη, στη συλλογική έκφραση της κάθε τοπικής κοινωνίας.

Ελπίζω και πιστεύω ότι μέσα από διαδικασίες σαν τη σημερινή δίνεται η ευκαιρία να συνθέσουμε απόψεις, να καταγράψουμε προτάσεις ούτως ώστε να αναγάγουμε σε μείζονος σημασίας στόχο της λειτουργίας των Δήμων την ανάγκη για μια άλλη ενεργειακή συμπεριφορά, την υιοθέτηση αντίστοιχων αρχών και πρακτικών στις καθημερινές αποφάσεις με γνώμονα τη προστασία του περιβάλλοντος και τη συμβολή της Αυτοδιοίκησης στη διάσωση του πλανήτη και στην αειφόρο ανάπτυξη.

